

Előfizetési árak:

Egész évre 10.— frt
Félévre 5.— „
Negyedévre 2.50 „
Egy hóra 1.— „
Egyes szám 4 kr.

Megjelenik minden-
nap, vasárnap kivé-
telével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:

Főpiacz, a város-
házzal szemben.

Hirdetések:

Egy hasábos peff
sorokint 5 krjával
számítatnak.

A pannonhalmi beszéd.

Irta: **Koncz Ákos.**

Debreczen, augusztus 28.

A pannonhalmi ezredéves ünne-
ség programjából mint ragyogó
fénykéve csillog elő azon hatal-
mas szónoklati remekmű, mely
Magyarország vallás- és közok-
tatásügyi m. kir. miniszterének
Wlassics Gyula dr. ajkairól el-
hangzott.

E beszédből kihallik a magyar
ember szívének dobbanása. E be-
széd hang a mi lelkünkben, a
nemzet ajkáról leolvasott imádság,
dicsőségteljes multunk története
és a második ezredév dicsőségének
reménye.

Nagy és fönséges eszmék kin-
esesbányája a miniszter beszéde.
Önmagában is nagy értékét még
becsesebbé tette az a hazafiui tűz
és lelkesedés, melylyel azt *Wlas-
sics Gyula* dr. elmondta.

Röviden végigfutott történel-
münkön, egy-egy pihenőt tartva
azon eseményeknél, melyek egy-
egy új világot jelentenek histo-
riánkban. Hatalmas vonásokkal
festette a magyar nemzet ősi eré-
nyeit, melyek a lángoló hit és
hazaszeretet talajából fakadtak.

Szinesen, a törhetlen hazafiság
érzelmeivel mutatott rá Szent István
koronájára, világtörténeti misz-
zióinkra és azon feladatok telje-
sítésére, melyek nélkül minden

izében magyar világot nem alkot-
hatunk.

Mert ettől függ további fenn-
maradásunk, életünk, jövőnk, di-
csőségünk, mindenünk. Hátunk
mögött egy szenvedésben és dicső-
ségben gazdag mult áll s csak
munkásságunktól és hazaszerete-
tinktől függ, hogy a jövő ne a
vér, hanem a dicsőség virágait
teremje.

A miniszter a nemzet szívéhez
szólt Pannonhalmán. Eszméit, ma-
gasztos gondolatait kivette lel-
künkben s az eszmegyöngyöket
fénynyel vonta be a hazaszeretet
ama mesés lángu tüze, mely a
nagynapon az igazi magyar minisz-
ter szívében fellobogott a nagy-
idők dicső emlékezeténél.

Lelkesült erővel emlékezett meg
a miniszter a magyar szent-korona
dicsőségéről, hatalmáról. Igazán
szólt, midőn Sz. István koronájá-
nak dicsőségét a nemzet dicsősé-
gének mondta. Igazán, mert e
szent-ereklye annyira összeforrt a
nemzet imádkozó lelkével, hogy
nélküle nem tudna élni s az arról
visszaverődő fény időről-időre ál-
landó lobogásban tartja a magyar
ember szívében a hazaszeretet
Veszta-lángját.

A ki e szép beszédet hallotta,
vagy olvasta, annak lehetetlen,
hogy ne gyült volna szemébe
köny ama szép napok említésénél,
melyekben oly gazdag nemzetünk
történelme. S látva a felmutatott

és uton-utfélen tapasztalt haladás
áldásait imádkozó szívvél, sze-
münkben az öröm könnyeivel
adunk hálát a magyarok Istené-
nek, ki annyi balszerencse közt
is megadta fennállásunk ezeréves
kegyelmét.

Wlassics Gyula dr. eddigi mű-
ködésével már beírta nevét a
magyar nemzet szívébe, Pannon-
halmán elmondott beszédével pedig
olyan emléket emelt magának,
mely százszorta dicsőbb és neme-
sebb, mint a márvány, melyet
sokaknak csak a pillanatnyi nem-
zeti lelkesedés emel.

Méltóbb szónoka ez ünnepsé-
nek *Wlassics Gyula* dr. nál nem
lehetett. A nemzet ezeréves fenn-
állásának ily magasztos ünnepe-
n, mint a pannonhalmi volt csak ő
beszélhetett, mint aki erős kezében
hőfehéren, tisztán lobogtatja Ma-
gyarország kulturájának zászlaját.

Adja a magyarok Istene, hogy
a miniszter állásának fényes pol-
czán ezután is sikerrel működ-
hessék. Fáradozásainak legszebb
jutalma pedig az legyen, hogy
láthassa nemzetének dicsőségét,
kulturalis fejlődését, haladását épp
ugy, mint ahogy azt remek beszéd-
jének végén Árpád Istenétől lekö-
nyörögte.

S ha e hő ima nyomában, mely
a szent hazaszeretet tüzéből lobo-
gott fel az ég felé mi is követjük
azt az utat, melyet a pannonhalmi
szent-émlék mutat, beteljesedik

T Á R C Z A.

A Fecske Lajos öröksége.

— A *Debreczeni Ellenőr* eredeti tárczája. —

Irta: —cz—s.

Szodoray Ágnes elhívatta a közjegy-
zöt és mindenét ráíratta a Fecske Kristóf
egyetlen gyermekére Lajosra.

Ezután a cselekedete után mint a ki
jól végezte dolgát meghalt, az örökség
pedig a végakaratot tevő rendelkezéséhez
képest rászállt Kristóf ur fiára.

Lajos keresztfia volt Ágnes leány-
asszonynak. Egyéb rokonság nem volt
köztük. A gyerek azonban esodálatoské-
pen megnyerte az öreg leány szívét ugy,
hogy még az édes szülő anyjánál is job-
ban szerette.

A gyerek hónapokat töltött Ágnes-
nél, ki esöndesen éldégt ősi kuriáján.
Éltrevaló, mondhatni pajkos fiu volt, ki
nem kegyelmezett még a kendermagos
tyuknak se, ha egyszer üzőbe vehette.

Ágnes azonban ennek daczára is na-
gyon szerette keresztfiát. Sőt egyes alkalmak-
kor növelte benne a szilajságot. Ne
legyen olyan pipogya, mint a mai férfiak

szokta mondogatni — a kik még attól is
félnek, hogy egy lány kezét megkérjék.

Ágnes haragudott a férfiakra, mert
pártában hagyta. Harmincz negyven év-
vel ezelőtt pedig szép lány volt Ágnes s
a férfiak jól se mulattak, ha egyik másik
bálról elmaradt a szodorai birtok egye-
dülí örököse.

Volt is vagy két tuczat kérője, de
Ágnes valamennyit kikoszorazta, mi vég-
telen sok ellenséget szerzett neki. Ez a
dolog eleinte mulattatta a szép leányt, de
mikor egy majálison a férfiak összebeszél-
tek és nem tánczoltatták, megharagudott
és ezt estétől kezdve senki se látta többé
öt nyilvános mulatságon.

Igy azután elvonulva a világtól gyü-
lölni kezdte az embereket, míg végre ez-
előtt vagy huszonöt évvel a hadgyakor-
latok alkalmából egy csinos szöke főhad-
nagyot kvártélyoztak az Ágnes házába.

Ágnes ügyet sem vetett eleinte a dél-
czeg katonára, ki a lehető legnagyobb
udvariasságot tanusította bájos háziasszo-
nya előtt. Később azonban már kereste a
főhadnagy társaságát és boszantotta, ha
olykor-olykor Rády Gerő nem jött haza a
szokott időben.

Rády Gerő meg nem azért volt ka-
tona, hogy észre ne vette volna azt az

érdeklődést, amit személye felköltött s
csakhamar bizalmas viszony fejlődött ki
Ágnes közt és ő közte. Ágnes ugyan óva-
tos volt és sohasem találkozott magánosan
a főhadnaggyal, de ha egymás szemébe
néztek, kiolvasták a kölcsönös von-
zalmat.

Ágnes remélt, Gerő főhadnagy meg
félt. Félt, mert észrevette, hogy egy olyan
szívet lobbantott langra, mely nem lehet
az övé. Nős ember volt és két szép gyer-
mek apja. Lelki ereje azonban nem volt
ahhoz, hogy ezt Ágnes előtt elárulja. De
midőn belátta, hogy őt is kezdi érdekelní
a szép leány, hirtelen áttétette magát egy
messze fekvő vidéki városba.

Ágnes le volt sujtva a hír hallatára,
midőn pedig megtudta, hogy Rády Gerő
már családapa, majd leroskadt a fájda-
lomtól.

Szétfoszlottak álmái. Midőn már azt
hitte, hogy ábrándja megvalósul hirtelen
leesett abból a menyországból, melyet ma-
gának a szerelemtől lázas, álmatlan éjje-
lein alkotott.

Most már igazán és végleg vissza-
vonult az életből. Senkit sem fogadott.
Rokonai nem voltak, ismerősei pedig ki-
mérték fájdalmát és nem is igyekeztek őt
magányában zavarni. Egyedülí szórakozása

a legnagyobb magyar lelkének imádsága: Magyarország nem volt, hanem lesz . . .

Adja Isten! mi lelkesült örömmel zengjük második évezredünk küszöbén s az elsőnek határkövénel az Amment.

— **Külföldi hírek.** (Örmény zavargások.) Az örmények tegnap délután fél 1 órakor megtámadták az ottomán-bankot, a mely alkalommal néhány szolgát és hivatalnokot megöltek. Ennek következtében Galatában és Tofaneban zavargások törtek ki, melyek fosztogatásokra vezettek. A rendőrség és a katonaság kivonult. A városban nagy a pánik. Az összes üzletek zárva vannak. A pánikban sokan megöltek s többen megsebesültek. Este a nyugalom ismét helyre volt állítva. Calice báró osztrák-magyar nagykövet a külügyminisztertől katonaságot kért az osztrák-magyar posta védelmére. — (Oszszeesküvés Belgrádban.) A város állandóan a legnagyobb izgatottságban van, mint a milyen fontos események küszöbén szokott mutatkozni. Állítólag összeesküvést fedeztek fel, melyben három tábornok kompromitálva van. A „Male Novine“ kijelenti, hogy a helyőrség és a rendőrség három nap óta készenlétben van.

Alkonyodik.

— Nemzeti-párti hangulat kép. —

Debreczen, aug. 28.

Valami mélabus resignáció az, ami végig vonul Apponyi gróf somorjai megnyilatkozásán. Akáresak azt hirdetné: Ime alkonyodik a nemzeti-párt egén. A vezér szinte elparentálja hajdan erős táborát és nagyszabású tetemrehívást rendez fölötte. Nehány hónappal a kassai beszéd után Apponyi immár levonja az „élő tiltakozás“ végső következtetését. Ő, kit egy pár hive ma is a nemzet vezéréként ünnepel, most, az őszi hadjárat küszöbén, úgy tesz, mint a kétségbeesett csapat parancsnoka, ki remény és önbizalom nélkül indul a döntő ütközetbe. Nyíltan latolgatja a vereség, a katasztrófa eshetőségeit. „Ha elbukik a nem-

zeti-párt, vele bukik a 67-es kiegyezés is“ — oda konkludál a somorjai beszéd.

Hanem azért utolsó harezi riadója még egyszer fegyver alá szólítja a kiegyezés összes álhiveit és rossz barátait. Látható szorgalommal úgy csoportosítja eszmemenetét, mintha csak azt mondaná: A kiegyezés sehogysem kell, mert minden kiegyezés rossz — hogy én nem csinálom; egy kis jó csak származik belőle, ha az önálló vámterületet létesítjük . . . Hogy miként dolgozik Apponyi a kiegyezési alap mellett, mutatja az Ugron-párt lapja, mely a somorjai szöveg után ugy siet üdvözölni a nemzeti-párt vezérét, mint a ki obstrukciót készül csinálni a gazdasági kiegyezésnek és szívvél-lélelkel csatlakozni a gazdasági önállóság intranzigens hívéhez. Ennyit az Apponyi gróf balsejtelméről és a nemzeti-pártról, mint a kiegyezési alap egyedüli, utolsó támaszáról.

Ami a beszéd többi részeit illeti, elég legyen annak százszáz konstataciója, hogy amilyen igazságtalan a szabadelvű párttal szemben, ép annyi kimélettel bánt az ultramontán fanatikussal. Egy szóval sem tisztázta helyzetét a néppárttal szemben. Ebbe a táborba veti meg, úgy látszik, reménye utolsó horgonyát . . . De térjünk át a fuzióra. És itt tisztázzuk mindenk előtt a helyzetet.

Az ország első szónoka kikoszorózott valakit, aki őt soha meg nem kérte. Igaz ugyan, hogy e józan hazafiak egy része szívesebben látná Apponyi grófot a tettek mezején érvényesülni, mintsem hogy tovább is a sivár tagadásban fecsérelje el összes erejét, — ami azonban korántsem jelenti azt, hogy a nemzet vagy annak többsége, a szabadelvű-párt nem akarna vagy nem tudna el lenni a nemzeti-párt vezérének pozitív közreműködése nélkül.

A helyzet ma távolról sem hasonlít ahhoz, a mely több mint 20 évvel ezelőtt, a Tisza-féle fuzió idejében uralkodott. Az országgyűlési többség akkor emberekben, eszmékben, közhitelben egyaránt a végét

járta. A nemzet egész hangulata, ugy szinte főképp az ország züllött pénzügyi és a gyökeres átalakulást sürgette. A rendszerváltozás akkor annál könnyebb, annál természetesebb volt, mert a gyöngé többséggel szemben ott állott egy élet-erőtől duzzadó, tehetségben, népszerűségben bővelkedő ifju ellenzék, melyben épúgy megvolt a kormányrajongás minden előfeltétele, miként az uralkodó pártban a hanyatlás minden szimptomája. . . Vajjon a mai helyzet ugyanazt a képet mutatja-e, vagy pedig annak épen ellenkezőjét?

Most egy magából meg-megifjódó, nagy multu és szép jövőjü országos többség áll szemben egy despirált, eszmékből és népszerűségéből kikapott, feldarabolt ellenzékkel fölfrissítésre, megerősítésre a szabadelvű többség nem szorult, ha érte a legcsekélyebb megalkuvást követelik tőle. — A multnak ezt a találó szembeállítását a jelennek egy, a politikai küzdelmekről távol álló szépirodalmi lapban nemrég megjelent elmefuttatásból vesszük, mely azt mutatja, hogy nem czéhbéli körökben is mily józanul ítélnék a fuzió szükségességének vajmi csekély fokáról.

A szétfosló nemzeti párt használható elemeinek beolvadását a szabadelvűpárt mindenha szívesen fogja látni. Oly fuzió pedig, mely a nem-szabadelvű kisebbség felülkerekedését jelentené, a milyen káros hozatos lenne, ép annyira merő képtelenség fog maradni még jó sokáig.

A fehér czár Bécsben.

Debreczen, augusztus 28.

II. Miklós Alexandrovics orosz czár szépséges nevével, ki már az első látásnál megnyerte a büszke császárváros hölgyeinek szívét, ragyogó pompa közt érkezett Bécsbe.

Ez alkalomra a császárváros a legnagyobb fényt fejtette ki. Az osztrák fő-

az volt, hogy órákig eljátszott kis keresztfiával, kinek apja mint családjuk régi tisztje szolgált nála.

Fecske Lajos már kész ember volt, mikor Agnest ősei mellé tették a családi sírboltba. Szerény hivatalából elégedett s minden volt inkább eszében, mint az, hogy valaha Agnestől örököljön. Nem esodálkozhatunk tehát, ha megütődött, midőn a végrendeletből azt olvasta, hogy ezentul ő lesz a szodorai birtok egyedüli birtokosa.

Mi türes, tagadás benne, Lajos megörült az örökségnek. Most már nem kell neki napestig körmölgetni a miniszteriumban — gondolá magában. Emellett meg is házasodhatik, ugvis régen vár rá a kis Fekete Edith.

Epen erről a kedves jövőről emlékedett, midőn idézést kapott, hogy a végrendelet felbontásánál jelenjék meg. Lajos nem is annyira ment mint röpiült az igazságszolgáltatás palotája felé.

Illő figyelemmel hallgatta a végrendelező utolsó akaratát, de csakhamar forogni kezdett vele a szoba, midőn a testamentum utolsó pontját hallotta, mely így szól: Vagyonomat azonban az esetben, ha keresztfiam valamikor megházasodnék a barátok kolostorának rendelem átadni.

Agnes nem élvezte a házasi élet ártatlan örömeit. Hozzá a sors e tekintetben mostoha volt. Emiatt úgy állt bosszút, hogy Lajos csak az esetben örökölheti vagytonát, ha keresztfia se kóstol bele a családi életbe.

Lajos gazdag lett egyszerre, de szegénynek, koldusnak érezte magát. Egyrészt a kényelmesnek ígérkező élet állt előtte, másrészt egy sivár, örömtelen jövő Edith nélkül. Halával gondolt keresztanyjára, de haragudott is rá azon szerinte oktalan föltételért, melyhez az örökösödést köthette.

Azután arra gondolt, hogy a végrendeletnek reá nézve sérelmes pontját törvény elé viszi azon a czimen, hogy keresztanyja nem tiszta észszel végrendekezett. Az ügyvéd azonban kivel e tárgyan tanácskozott nem ajánlotta ezt a módot, mert attól tartott, hogy e czimen megsemmisítik a végrendelező akaratát s Lajos is kiespeen az örökségből.

Lajos végre is gyöngébb ember volt, semhogy Edithért letudott volna mondani a vagytonról.

E naptól kezdve a vig napok barátja lett a szelid Fekete Lajosból. Valóságosan szórta a pénzt úgy, hogy három esztendő mulva annyira megterhelte adósággal

örökségét, hogy az dobra került és Lajos ur ismét olyan szegény lett mint az előtt.

Edith a család után férjhez ment egy becsületes füszerkereskedőhöz és mérte a paprikát és borsot a vevőknek szorgalmasan. Fecske Lajosra nem is gondolt, de nem is haragudott rá, természetesen találván, hogy Szodoró ura nem vette el őt a szegény leányt.

Mikor végre Fecske Lajos haza került, újra beült körmölni a hivatalba. Néha el-eljár Edithékhez vacsorára s mikor úgy éjtájtában a becsületes füszerkereskedő bora a fejébe száll és maga előtt látja a mosolygó háziasszonyt boldogan, megelégedetten, felveszi kalapját, hazatánorog s beérve kis hónapos szobájába sír keservesen.

Nem az elúszott vagyont siratja, hanem azt az elveszett boldogságot, melyet eldobott a szodorai birtokért . . .

Mikor aztán eljön a reggel, odahagyja kis lakását, elmegy reggel az irodába és körmöl napestig nyoleczvan kajezárért . . .

Észre sem veszi, hogy kárörvendő kollegái háta mögött cipős megjegyzéseket tesznek az elúszott örökségre és a tönkrement földesurra . . .

urak, diplomaták és miniszterek mind hazajöttek s odahagyva a hős tengeri habokat és gondfelejtő üdülőhelyeket, részt akartak venni a ritkán megújuló ünnepségekben.

A nagy orosz birodalom felkent fejei közül 23 év óta nem volt Bécsben senki sem. A bécsi világiállításakor volt ott a császár utóljára, mely alkalommal szemképráztató pompával fogadták őt az udvar és a bécsiek.

Van e látogatásnak magasabb politikai célja — ki tudná megmondani? annyi azonban bizonyos, hogy e látogatás igazolja a hármasszövetség megerősödését, mely egyszersmind az áldást hozó állandó béke reményét kelti fel a politikába beavatottak lelkébe.

Királyunk barátságos, nyílt szívvvel az ő nagy és nemes lelkének őszinte érzelmeivel, fejedelmi házának ragyogó pompájával fogadja koronás barátját, ki az itt tapasztalatain kívül azon erős meggyőződést is bizonyára elviszi a császárvárosból, hogy nincs koronás fő a világon, kit annyi hódolat és ragaszkodás venne körül, mint az osztrák császárt és Magyarországot apostoli királyát.

A csári pár fogadtatásáról egyebekben a következőképpen ír saját megbízott tudósítónk:

A pályaudvarban.

A kora reggeli órákban és a zuhogó eső dacára ezrekre menő néptömeg vonult ki a Prater- és Ringstrasséra. Az eső 7 órakor megszűnt, azonban az időjárás borús.

Nyolcz órakor kivonultak a csapatok és elfoglalták a részükre kijelölt helyeket. Az északi pályaudvartól a külső Burg kapuig vezető 3 km. hosszú uton a katonák háromszoros sorfalat képeztek. A sorfal mögötti járdán sűrű néptömeg várta ő felségeik megérkezését.

Az összes házak fel vannak díszítve. Az ablakokat és erkélyeket nagy közönség lepte el. A kocsiközlekedés szünetel. Az északi pályaudvar peronjain 9 óra előtt a disz-század állott fel zászlóval és zenekarral. Ezután megérkeztek a helytartó, a rendőrfőnök, a bécsi polgármester, továbbá: Lichtenstein herceg pétérvári osztr.-magyar nagykövet, Mensdorff követségi tanácsnok, Kapnist gróf orosz nagykövet, az orosz nagykövetség személyzete és az orosz főkonzul. Klepesh vezérőrnagy osztr.-magyar katonai attaché és Woronicz ezredes katonai attaché a határig és a csári pár mellé disz-szolgálatra kirendelt tisztek Gänssendorfig utaztak a csári pár elébe.

9½ órakor kezdtek érkezni az uralkodó család tagjai: Ferencz Ferdinánd, Lajos Viktor, József Ferdinánd, Frigyes, József Ágost, Jenő főhercegek, Stefánia özvegy trónörökös, Mária Josefa főhercegnő, Izabella és Augusta főhercegnők. A főhercegek orosz rendjeleiket viselték.

Röviddel 10 óra előtt érkezett meg ő felsége Ferencz József a királynéval. Ő felsége orosz egyenruhát viselt az Andrásrenddel.

A csári pár megérkezése.

Pontban ¼11 órakor rohogott be az orosz udvari vonat az osztrák és orosz (narancssárga, fekete, fehér) színekkel és rőzsegirlanokkal díszített északi pályaudvarra, az orosz himnusz hangjai mellett, melyet az orosz császár nevét viselő második magyar gyalogezred disz-századának zenekara játszott. Midőn az orosz császárné, a ki ezüsttel himzett kék ruhát és ugyanilyen felöltőt viselt, kiszállott,

királyunk kezét esóskolt neki, királynénk pedig kétszer megcsóskolta. Egyidejűleg szállott ki az orosz császár is, aki a második osztrák-magyar gyalogezred ezredesi egyenruháját — ugyanazét, a melyik a zenekart szolgáltatta — és a Szent István-rend nagykeresztjét viselte és a kit királyunk kétszer megcsóskolt.

Erre elvonultak a disz-század előtt, mialatt Erzsébet királyné bemutatta az orosz császárnénak Stefánia és Mária Josefa főhercegnőket, akik ép úgy, mint a királyné, fekete, továbbá Izabella és Augusta főhercegnőket, akik világos öltözékben jelentek meg. Miután a disz-század mellett elvonultak, Ferencz József király bemutatta az orosz császárnak estei Ferencz Ferdinánd főherceget, a ki kitünős színben van és egészen megerősödött, és Lajos Viktor főherceget, akik az orosz egyenruhában jelentek meg, továbbá a többi főhercegeket, nevezetesen József Ágost, Jenő, Ottó és Frigyes főhercegeket stb. Ezután a király ő felsége a főhercegnőket is bemutatta a császárnak.

A két uralkodóné, a kik természetesen csaknem teljesen egyenlők, a kijáróhoz mentek ezután, a hol a Bellegarde gróf főudvarmesterét mutatta be a császárnénak, a ki kezét esókra nyujtotta oda.

A bevonulás.

A hat szürke ló által vont Daumont-fogat előtt egy udvari furir lovagolt. A kocsis lassan haladt a katonaság sorfala között. A hoch-kiáltások felhangzottak, de nem valami harsányan, mert hiszen ott kevés számú közönség volt s a távolabb eső helyeken is gyéren lehetett hallani a hochokat.

A második kocsiiban a királyné ült a császárnéval. A két fejedelmi hölgy kocsiját várta különös érdeklődéssel a Via triumfális közönsége. A mi jóságos királynénk örökös gyászruhájában, mellette az ifjú császárné világoskék selyem-toilettben. S mindenütt, merre az udvari kocsis elhaladt, hangos hochokkal üdvözölték a két uralkodónét. A fiatal orosz császárné igen kedves jelenség, mosolygó, vidám arccal tekintgetett szét s mosolyogva fogadta az üdvözléseket, többször kérdezősködve fordult a királyné felé, különösen mikor a diadalkapuzhoz ért a kocsis, ennek díszítése nagyban felkeltette a császárné érdeklődését. A harmadik kocsiiban Stefánia kir. hercegnő, azután Koburg kir. hercege, majd az ötödikben ült Goluchowski gróf Lobanoff herceggel, az orosz külügyminiszterrel s így következtek a királyi ház tagjai.

A Burgban.

Ő felségeik 11 órakor érkeztek meg a Hofburgba. A bemutatás francia nyelven történt, de a császár a francia és német nyelvet felváltva használta, míg a császárné kizárólag német nyelven társalgott.

A Piatra dura-teremben a császár legtovább Goluchowski külügyminiszterrel beszélt. A császár Bánffy Dezső báró miniszterelnöknek és Jósika Samu báró, Perczel Dezső, Darányi Ignác és Dániel Ernő miniszterek, a kik diszmagyarban és Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszternek, a ki magyar tábornoki egyenruhában jelent meg, kezét nyujtott és hozzájuk francia nyelven néhány barátságos szót intézett. A császárné, a ki a czárt követte, a magyar minisztereknek bemutatását barátságos főhajtással fogadta. Az említettek kivül Apponyi Lajos gróf magyarországi udvarnagy és Kállay Béni közös pénzügyminiszter is magyar diszruhában jelentek meg. A magyar mágnások közül egyesegedül Pallavicini Sándor örgróf, a ki mint az északi vasúttársaság elnöke jelent meg a pályaudvaron, viselt osztrák titkos tanácsosi egyenruhát. Ez annyival is inkább volt feltűnő, mert

a magyar mágnások még a reakezió időszakában is mindig magyar öltözékben jelentek meg; maga Szécheny gróf udvari főmarsall is hivatalos minőségében mindig magyar diszruhát hordott.

Mindenkinek feltűnt, hogy a király Lobanov herceggel feltűnően sokáig és szívélyesen beszélgetett.

A bevonulás után.

Tizenegy órakor az utolsó kocsis elhajtott a katonaság zárt sorai között. Az utcaközökben, hova a katonaság beszorította a népet s a rendőrség őrizte a beszorult tömeget, apróbb rendőri nyájaskodások történtek.

A katonaság tizenegy óra tájban elvonult az utcákról s terekről s alig telt el öt perc, az egész uton alig volt egy száz katonaság. A királyokat váró publikum is elszéledt esendben s csak a feldíszített házak, a zászlók és lobogók hirdették, hogy még néhány perc előtt Európa két leghatalmasabb uralkodója vonult azon az uton végig a Burg felé s nyomukban fényes csillogó kíséret.

Mintha elsöpörték volna az utcáról az ünnepi hangulatot. A Ring felöltötte a mindennapi képét. Kocsik robottak az uton s a forgalom, mely két órán át szünetelt, újból megindult, a nagy város zaja, lármája újra felhangzott.

A közös miniszterek, továbbá Badeni gróf és Bánffy báró miniszterelnökök, valamint Fejérváry báró és Welsersheimb gróf honvédelmi miniszterek délutáni fél 4 órakor a császárné kihallgatáson jelentek meg.

Az életből.

— Egy házaspár viszálkodásai. —

Debreczen, aug. 28.

Egy olyan boldogtalan házasság botrányai képezik városunkban közbeszéd tárgyát, a melyről aligha állíthatjuk, hogy az égben köttetett. Nem szívesen foglalkozunk vele, bármilyen hajmeresztő szinten fessék is némelyek a férj szivtelen brutalitását és bármilyen szivreható is annak a szegény asszonynak kinszenvedése, a ki életét ilyen durva férfihez kötötte. Annyival inkább hallgattunk az esetről, mert ehhez hasonló összezördülések gyakoriak voltak ennél a házaspárnál s akárhányszor kérte hol a férj, hol a nő a rendőrség közbelépését. — És valamint eddig rendesen a kibékülés csillapította le a köztük támadt tomboló vihart, úgy most is már mind a két fél hajlandó a kibékülésre — kölesönös megbánást mutatva a zavart és háborúságot okozó hibák és bémértékü emberi gyarlóságok felett, amelyekben mindketten egyformán leledzenek.

De mert előttünk már két laptársunk minden tartózkodás nélkül nyilvánosságra hozta, mi is elmondjuk értesüléseinket erről a tragikus családi viszállyról, amelynek részleteit különben a rendőrség is féltő discretióval őrizte.

Babics Sándor, egy volt huszárkapitány és valamelyik dunántúli kis község jegyzője ez előtt három évvel ismerkedett meg Péter Katalin asszonnyal Ér-Mihályfalván, ahol akkor mind a ketten ideiglenesen tartózkodtak. Péter Katalin, ez a Debreczenszerte ősmert szép asszony akkor mély gyászt viselt K. J. pénzügyi tanácsosért, a ki kevéssel azelőtt halt meg s vagyonának haszonélvezetét gyöngéd gavallériával a szép asszonnyra

lenézi a magyar kertészeti ipart, pedig amaz nem régebb mint Kállay Béni kormányzata. De ne vegyünk kölesön a Jókai példából. Hogy mit lehet elérni a kertészkedéssel, bizonyosságait látjuk annak Debreczenben is. Hát a hasznót, amit a Balogh-féle téglavető mellett elterülő telepen, nem is valami dus televényes földön, évente zsebre vág néhány élelmes bosnyák kertész, miért nem aratja debreczeni polgár? Mert ugy gondolkozunk, hogy a magyar ember természete nem veszi be az ilyen bibelődő, babra munkát. Ő erős munkára, kapálásra, kaszálásra született. Es miért nem követjük Debreczenben, amelynek környékén épen olyan futó homok bucskák vannak, mint Kecs-keméten, Körösön, ennek a két derék városnak a példáját, amelyek évente 3—4 millió forintot árulnak ki homokra ültetett szőlőből és gyümölcsfákból? Valóban jól esik ilyen körülmények között olvasnunk, hogy a most megtartott kertészeti kiállításon a szűk körre szorító, kevesek által üzött debreczeni kertészeti ipar fényes dícsőséggel vett részt. *Biró Pál* a négy ezred évi nagy érem egyikét nyerte. *Csonka* Dánielt pedig kiállítási éremmel tüntették ki. Az ő gyümölcs-termelések és kertészeti terményeik különben is már régen országos hírnévre emelkedtek.

— **A kiállítás látogatása.** Mint tegnapi számunkban jeleztük, holnap indul Debreczenből *Grünwald* József kamarai fogalmazó vezetése mellett a második csoport a kiállítás megtekintésére. Szomorúan konstatálhatjuk ez alkalommal, hogy míg az ország minden vidékéről, sőt onnan is, a hol nemzetiségek lakoznak százával, rándulnak fel a csoportok, felhasználva azokat a nagy kedvezményeket, amelyeket a kiállítás igazgatósága nyújt, — addig Debreczenből a kiskereskedők, iparosok és gazdák nagy számából alig akad nyolcvan ember, a ki a csoportos kirándulásban részt vesz. Ezzel is csak a szép, híres Debreczen közönyét igazoljuk be, ilyen hasznos, tanulságos dolgok iránt.

— **Halálozás.** *Vántsa* Györgyöt, az ipari szakrajztanfolyam tanárát fájdalmas csapás érte. Édes atyja, id. *Vántsa* György, meghalt Székely-Udvarhelyen. Tegnapelőtt temették el nagy részvét mellett.

— **Műkedvelő előadás a debreczeni egyetem javára.** Ama jótékonycélú műkedvelő előadásnak, mely a Debreczenben felállítandó protestáns egyetem javára szeptember hó 6-án, vasárnap, a Margit-fürdő disztermében tartatik meg, vettük műsorát, következő tartalommal: Előszőr: Prológ. Irta: Boruzs Ferencz. Személyek: Magyarország Varga Jolán k. a. Jótékonyosság Saáry Irma k. a. Keszergő dalmok. Csokonai Vitéz Mihály ur. Ezt követi a Próbaházasság. Fővárosi öletkép dalokkal 3 felvonásban. Irta: Gerő Károly. Rendező: Csokonai Vitéz Mihály ur. Személyek: Szikora Márton 28 éves magánzó Balogh Kálmán ur. Rozália, a felesége 51 éves Alber Luiza k. a. Kanócz Gyuri őrmester, Simon Gyula ur, Birike a testvére Varga Etelka k. a. (Rozália rokonai), Czili néni, eseléd Szikoraék, Varga Ilona k. a. Patonai Bódog mézszáros, Borsy Gyula ur, Hajdu Bokor Berezi városi hivatalnok, Csokonay Vitéz Mihály ur. Hajdu Bokor István szentesi gazda, Hernády Pál ur. Zsuzsanna, a felesége, Varga Jolán k. a. Julcsa kisasszony Saáry Irma k. a. Rakóczy Alajos eselédszerző, Boruzs Béla ur. Czira Klári kávémérő, Saáry Rózsika k. a. Dada, káplár, pinczér, levélhordó, czigá-

nyok. Történik 1 nap alatt. Az 1. és 2. felvonás egy fogadóban. Idő jelenkor. Végül: a jövő századból. Vig monolog. Irta: Csokonay Vitéz Mihály. Történeti színhely Debreczen. Idő: 1980. Kohányi Kohány Adél városi I. alpolgármester Varga Etelka k. a. — Helyárak: I. rendű ülőhely 1 frt, II. rendű ülőhely 80 kr, III. rendű ülőhely 60 kr, állóhely 40 kr. Kezdeté fél 8 órakor. Pénztárnyitás 6 órakor. A szindarabban előforduló dalokat a „Debreczeni zeneegylet” zenekara kíséri, mely a jótékonycél iránti szíveségből működik közre. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak. Ételekről és italokról a fürdővendéglős gondoskodik. Az előadást zártkörű táncvizsgalomban követi Kiss Gyula zenekarának közreműködése mellett.

— **A nagyváradai tüntetés utójátéka.** A Budapesti Ujságírók Egyesületének választmányára Mikszáth Kálmán elnöke mellett ülést tartott, a melyen a többi közt a nagyváradai görög-katholikus püspök ellen annak idején rendezett tüntetés egyik epilógusa került szóba. *Sass* Ede egyesületi tag ugyanis írásbeli beadványt intézett az egyesület választmányához, részletesen előadván azt, hogy a tüntetés dolgában nemrégiben megtartott büntető végtárgyaláson a tüntetésben való részvételért őt a büntető törvény 176. §-ába ütköző magánosok elleni erőszakért hat-havi börtönrre ítélte a nagyváradai törvényszék. *Sass* Ede beadványában elmondja, hogy ő annak idején mint a Nagyvárad szerkesztője a Pituk-féle röpiratot közölte lapjában s minthogy Pável püspök az ellene emelt vádakkal szemben nem védekezett, a közönség felháborodásának tüntetésben adott kifejezést. E tüntetésen ő is jelen volt, de csak ujságírói minőségben, ő ujságírói kötelességét teljesítette, amint ezt a végtárgyalás során is előadta. Avégből fordul most az ujságírók egyesületéhez, hogy ennek fölfogását provokálja a rá kimondott ítélet erkölcsi jelentőségéről. Mert ha az egyesület a rá kiszabott ítéletet az ő egyéniségére erkölcsileg botrányosnak találja, az egyesület tagjainak sorából kilép, hangsúlyozván, hogy a választmány mindennemű határozatának tisztelettel aláveti magát. A nagy számmal jelen volt választmányi tagok e beadvány alapján részletesen megvitatták az ügyet s a választmány egyhangulag kimondta, hogy a nagyváradai törvényszék ítéletét *Sass* Edére nézve egyáltalán nem tartja diffamálósnak s ennél fogva semmi okot nem lát arra, hogy *Sass* Ede az egyesület tagjai sorából kilépjen. Ellenkezőleg a választmány teljesen megbíztván *Sass* Ede előterjesztésének jóhiszeműségében, az ő szereplését egyedül a hírlapírói kötelességhez képest való eljárásnak minősíti.

— **Reményteljes csemeték.** Alig látszanak ki a földből s már is lopnak. *Karsai* Sándor és *Dobozai* Lajos ma a pécsi-soron értékes vásznakat árultak, a mi a rendőrségnek feltűnt s letartóztatta őket. Az apró tolvajok a kapitányságnál azután bevallották, hogy az édes anyjuktól lopták a portékákat s ily módon akartak maguknak pénzt szerezni, hogy játékokat vásárolhassanak. A reményteljes csemetéket bírói ítékezés végett a szülőknek adta át a rendőrség.

— **Imádott feleségünk.** A kolozsvári lapok egyike meglehetősen különös történetet mesél el, olyan szint adva az esetnek, mintha az valóban megtörtént volna. Azt írja, hogy a szomszédos megyék egyikében lakodalmat ültek. A menyasszony szép volt, előkelő és gazdag, akit a kolozsvári táncmulatságokon mint bálkirálynét ünnepeltek. A vőlegény hozzá illett. A polgári esketés után a templomba mentek, ahol a szép és fiatal párra egy nagyváradai pap adta az áldást,

aki a menyasszony határozott kívánságára végezte az egyházi szertartást. A templomból a menyasszonyos házhoz vonult a lakodalmas nép s a vacsora igen vigan indult meg. A jó erdélyi borok hamarosan megtették a hatást s a kigyult arezu urak egymásután mondták a pohárköszöntőket, éltetvén a fiatal párt, amely kétségtelenül szivesebben fogadta volna távozásukat, mint tósztjaikat. E borközi állapotban a nagyváradai pap is elérkezettnek vélte az időt arra, hogy ő is minden jót kívánjon. Fölállott hát, a kezében a boros pohárral, hozzá fogott a szép beszédhez, amelyet a menyasszony éltetésével akart végezni. Ennél a végnél azonban csodálatos bicsaklás történt a nyelvvel s a helyett, hogy „a fiatal férj imádott feleségét” éltette volna, azt mondta, hogy „sokáig éljen a — mi imádott feleségünk.” Amint az elszólás megtörtént a lakodalmas nép kerekre nyílt szemekkel nézett össze, a fiatal férj fölugrott s nyomban elhagyta a házat. A menyasszony apja a vőlegénynek adott igazat s olyan lármát csapott, amelyet még eddig egy főtisztelendő ur pohárköszöntője sem idézett elő. Egyebekben a válópör is megindult.

— **Egy öreg ember öngyilkossága.** Egy hét alatt a második aggyastyán dobta el magától könnyelműen az életet. Tetétlen községből értesít bennünket levelezőnk, hogy ott *Mosolygó* Mihály 73 éves gazdálkodó ember felakasztotta magát. A különben életerős öreg ember tettét életuntságból követte el, mert az utóbbi időben buskomorra lett.

— **Tűz.** Tegnap délután 1/2 6 órakor félrevert harangok zugása jelezte, hogy tűz van. *Nosztrai* Ferencz eszmadia mester Mátyi-Berek-utczai 245. sz. háza állt a lángokban. A hatalmas lángnyelvet a tűzoltóaktanyán gyakorlatozó tűzoltók vették észre s rögtön kivonultak a tűz színhelyére. Derék munkát végeztek a tűzoltók, úgy, hogy rövid óra alatt lokalizálták a tüzet. *Morvay* Sötér osztályparancsnok fejtette ki a legnagyobb tevékenységet, ki a sugárcsővel kezében folyton a legveszélyesebb helyeken járt. A házban lakó *Oláh* Imréné a tűz keletkezésekor szobájában aludt s nem vette észre feje fölött a nagy veszedelmet. A szomszédok költötték fel, de annyira megijedt, hogy az *örülési rohamok törtek ki rajta.* A ház biztosítva volt. Vele a régi nappali Debreczen egyik roskadozó maradványa tűnik el, hogy a vert paticsfalak helyén cserépfedélű téglaház épüljön fel.

— **Czipészek szakgyűlése.** Vasárnap délután a népgyűlés után a czipészek és eszmadia szakegylete este fél hatkor gyűlést tart *Keeskés* Péter vezetése alatt, amelyen folytatni fogják szocialis tanáiknak megbeszélését.

— **Anarchizmus vagy mi más?** Nem kis riadalmat okozott tegnap este felé a Rózsa-téren *Schmidt* fodrász üzlete előtt egy negyven évesnek látszó s az intelligensebb munkásosztályhoz tartozó magas férfi. A mint a fodrász-üzlet előtt haladt el, zsebe egyszerre füstölőgni kezdett, mit ő észrevevén, annak tartalmát ügyesen a földre kiöntötte, ő maga pedig megfordult és a kenyérfiaczon át elmenekült. Lélekjelenlétét nem veszítette el, mert még annyit vissza kiáltott, hogy *vigyázzanak, mert a földre kiöntött anyag igen veszedelmes.* De ekkor már a hirtelen összeverődött közönség figyelme nem is ő rá volt irányítva, hanem a különös anyagra, mely a földön hatalmas lángok között égni kezdett. Rögtön vizet hoztak és eloltották a tüzet s így még egy kis darabot meg lehetett menteni a gyújtó anyagból. A laikus közönség először azt hitte, hogy dinamittal van dolga s csak akkor nyugodott meg némileg, mikor meggyőződött, hogy már nem robban fel. A megmentett darabkát megvizsgálták s kitűnt, hogy az nagyobb

résében rendkívül erős foszfoveszkáló anyagból áll, egyéb ismeretlen keverékkel kombinálva s veszedelmes gyújtó hatásán kívül egyéb tulajdonsága alig lehet. Hogy mi célja volt vele az illetőnek, arra nézve csak feltevések jöhetnek szóba, miután magát az embert elhagyták menekülni. Meglehet, hogy az illető nem szelíd szándéku ember, de az sem lehetetlen, hogy pyromániában szenved, vagy pedig gyerekes csínyt akart elkövetni. A rendőrség erősen nyomozza az ismeretlent.

— **Vérvád-ribillió.** Hosszupályiban — mint tudósítónk írja — rituális gyilkosságot fedezett fel egy paraszt asszony fantáziája. Tegnap hajnalban nagy siránkozva járta végig a falut az asszony s gyermekeit kereste. Akik szóba állottak vele, azoknak elmondta, hogy este kiküldte a gyermekeket a dinnyeföldre, hogy őrizzék a termést s ha még nem jöttek haza, úgy bizonyára bajuk esett. Hozzátette még azt is, hogy bizonyosan a zsidók ölték meg a gyermekeket. Hogy ez igaz, arra mindjárt akadtak tanúk is. Egy paraszt látott is a falu végén két hosszuszakállu kaftános zsidót, a másik pedig már arra is megesküdt, hogy a két zsidó üldözte a gyermekeket. Azt mondta, hogy folyjon ki a szeme, ha nem igaz. Mig ezt tárgyalták s azon tanakodtak, hogy melyik zsidónak a házat gyujtsák föl előbb, előkerült a két gyerek. Éjjel nagy vihar volt s meghuzódtak egy kunyhóban. Mig künn zuhogott az eső, mélyen elaludtak s azért kerültek olyan későn haza. Hogy a tanúnak mi lett a szemével, arról semmit se ír a tudósítónk.

— **Leányzűkség Kanadában.** A vaneorderi polgármester, Kolumbia államban, sajátosogos kérvény birtokában van pár nap óta, melyet Észak-Amerika eladó lányai nyújtottak be neki. Az ifju szépek egy mintaszerű leánynevelő-intézet alapítását kérik, melynek fő célja az volna, hogy eladó lányokat liferáljon a kanadai fiatal embereknek. A kérvényben el van mondva, hogy a nyugati államokban legalább is 40.000 agglegény sovárogo a házi tüzhely után, míg a keleti államokban legalább is épen ennyi legény volna hajlandó teljesíteni ezt a kívánságot. A kanadai kormány régebben egy izben, hogy a bevándorlást elősegítse, díjat ígért minden női bevándorlónak, de csak olyan könnyű pillék jöttek, akiknek eszük ágában sem volt házi tüzhelyt állapítani. Az eladó leányok kérvényét az amerikai sajtó melegen támogatja. Az egyik lap azt ajánlja, hogy adjon az intézet költségeihez a 40.000 agglegény mindegyike legalább 5 frotot, ez elég volna 100 leány elhelyezésére, a további költséget pedig úgy lehetne fedezni, hogy mindenki, aki az intézetből visz leányt az oltárhoz, egy meghatározott összeg lefizetésére volna kötelezve. Egy milvankeei lap fölemlíti ez alkalomból, hogy Visconsin államban van olyan helység, amelyben csak férfiak élnek. Alice-ter a neve ennek a nevezetes városnak. Száz férfi él benne és a városban uralgó nagy rendtelenség a legékesszólóbb bizonyítéka annak, hogy milyen nagy szükség volna már ott a rendet és tisztaságot kedvelő házi-asszonyokra.

— **Gyógyszerum a pestis ellen.** A bakteriológiai tudománynak újabb diadala van. A keleti pestist szérummal meg lehet gyógyítani. Az Académie de médecine legutóbb megtartott ülésén Monond kantani franciaia konzul a külügyminiszterhez intézett táviratot olvasott fel, a melyben Perzin, Khinában időző bakteriologus jelent, hogy egy pestisben megbetegedett embert szérummal meggyógyított. — A gyógyszeravót Persin fedezte fel. Három injekciót adott be a betegnek : 5, 6 és 9 órákor este. Az első után a beteg hányt, 8 órákor a hőmérséklete emelkedett és delirálni kezdett s éjfékor elaludt. A javulás aztán gyorsan haladt előre. Egy

másik távirat pedig jelenti, hogy Persin huszonhét eset közül 15-öt meggyógyított, a mi rendkívül nagy eredmény, ha tekintetbe vesszük, hogy eddig száz betegedés közül 95 halálos kimenetelű volt.

— **A szép Heléna verse.** Viktor Emánuel olasz trónörökös arája, Heléna montenegrói hercegekissasszony nemcsak testi de lelki szépségével is tündökölt az európai udvarok eladó leányai között. Egyik berlini ujság szerint Carmen Sylva bábérait is megirigyelte s a következő versesekével fejezte ki szíve vágyait :

„Leányához szól az anya :
A világot látni vágyol ?
Tekints széjjel nyílt szemekkel.
S széttekintett nyílt szemekkel,
S lát magasztos bércvilágot,
Büvös, árnyas völgyvidéket,
Csillagoknak sugárfényét,
Izzó arany tűzőzönét,
A patakok habhullámit,
Himes rétek pompaságát,
Tarka tollu dalos madárt,
S látja, hogy a buzakalász
Fáradt fejét mélyre hajtja.

S azután behúnnya szemét,
S ekkor látja a legszebbet :
Szíve mélyén elrejtözve
Szeretője édes képe.
Szeretője arcvonásait
Beleírva a lelkébe,
Szeretője édes képét,
Aki az ő hü szerelmét
Jutalmazza szerelmével.”

C S A R N O K .

A Zrinyiász bevezetése.

— Széptani tanulmány. —
Írta: **Paulay Ödön** tanár.

Történelem. — Alapeszme.

Miksa 1564-ben lépett a trónra. „Benne nyájas, könnyen megközelíthető, a vallás ügyében türelmes, hadvezérlésben jártas, elhatározott fejedelmet kezdenek a magyarok ismerni a még atyja életében, ki távollétében több izben bizta rá a magyar ügyek kormányzatát.” Mind e sajátosságok mellett sem volt ereje a török által elfoglalt részeket az iga alól felmenteni, vagy az ország állapotát elviselhetővé tenni. Mindjárt trónra léptekor a budai pasa határozott választ kívánt tőle, vajjon a békét fön akarja-e tartani. E kérdés felett Bécsben tartott tanács — bár Zrinyi Miklós nagy hévvel szólt a háboru mellett, mégis, miután Szulejman szultán ekkor érkezett üdvözlő levelében az esetre, ha a föltételek teljesítenek s a hátralékos két évi adó megküldetik, a békemegtartását ígervén, — csakugyan békét határozott.

Miksa ehhez képest Konstantinápolyba követeket küldött, kik az adóhátralékot megvívén, a szultán által János Zsigmond fejedelmet a csak nemrég elfoglalt Szathmár és Nagybánya visszaadására akarták szoríttatni. Időközben azonban Miksa vezére által a fejedelem elégtételt vevén, a szultán az egyik követet letartóztata, a másikat pedig egy csaszur kíséretében azon üzenettel küldé vissza, hogy ő a békét óhajtja ugyan, de Tokaj és Szerencs a fejedelemnek adassék vissza. Mig ezek Bécsbe értek, azalatt a fejedelem török segítséggel elfoglalta Pankotát, a miért viszont Miksa a csaszur tartóztatta le s nemcsak Pankotát követelte vissza, hanem a fejedelmet a szatmári egység megtartására is akarta kényszeríteni. Szokoli Mehemed, az új nagyvezér, azonban e szerződést, mint a porta megegyezése nélkül kötött, érvényte-

lennek nyilvánította és egyidejűleg a boszniai helytartó által Horvátországban két várat foglaltatott el. Most Miksa csak azon esetre ígerte a folyó évi adó megküldését, ha Pankota és a horvátországi két vár visszaadatik ; erre a haragra gerjedt szultán a követet Miksa állandó portai képviselőjével együtt elzáratta és a háborut Magyarország ellen elrendelte.

Az előcsapatok már 1566 márczius elején indítottak útra ; jelesen Pertev basa másodvezér 30 ezernyi sereggel Gyula ostromára, melyet kapitánya Kerecsenyi László, miután segítséget hiába sürgetett, kilencz heti vivás s seregének megtelítése után szabad elmenetel föltétele alatt feladott, de a basa az őrség nagyobb részét levágatá, a vasravert Kerecsenyi pedig később megfojtaták. Ezalatt a budai basa Palotát vette ostrom alá, de várnagya, Turi György ellen, nem boldogulván, visszavonult.

Szulejman junius közepe táján Nándorfejevárra érkezett, honnan Eger felé akart indulni, de hírért vevén, hogy Zrinyi Miklós, Szigetvár parancsnoka, kedves étekfogóját : Mohamed szandszakot fiastól Siklónál megöleté, s seregét megsemmisíté, Szigetvárt tüzte ki boszúja céljául. A nagyvezér kilenczven-ezer emberrel s háromszáz ágyúval augusztus 1-én, a szultán pedig 5-én érkezett Szigetvár alá s a vivatást nyomban meg is kezdeté.

Zrinyi Miklós gróf tárnokmester sejtven, hogy a török ezen újabb hadjárata alkalmával várát nem nem kerülendü el, már tavaszkor gondoskodott megerősítése felszereléséről. „Ha az édes haza kedves Nagyságod előtt” — így irt már ápril 19-én Nádasdy Tamás nádor özvegy Kanizsai Orsolyának — „küldjön hozzánk néhány gyalog lövészt Szigetre, hová Isten nevében bezárkóznom eltökélt szándékom, akarván mindenekelőtt a nagy Istennek, aztán a cs. kir. fölségnek, a keresztény világnak és ezen végromlására jutott édes hazának híven, álhatatosan, derült arcczal, vérem ontásával, s ha sorsom úgy akarja, fejem veszedelmével is szolgálnom.” A török megérkezésekor a parancsnok és a város lakosaival együtt 2500 főre menő magyar s horvát őrség megesküdt, hogy a várát halálig védelmezik. S csakugyan a török csak egy hónapi kemény ostrom után, midőn már a várbeliek utolsó menedéke, a löporral telt vártorony is lángba borult s minden további ellentállás lehetetlenné lön, a várbeliek szeptember 8-án történt utolsó kirohanása után, melyben Zrinyi s katonái egy-kettő kivételével elesetek, — 25 ezer ember vesztésével juthatott csak a hősiesség s vitézség e megromgált fészkeknek, a porrá égett Szigetvárnak birtokába.

A vár ostromlása alatt Miksa király Óváránál táborozott s itt és a szomszéd megyékben 120 ezernél nagyobb hadsereg felett rendelkezett. Ideérkezett Zrinyi kérelme fölmentéséért, oly fogadással, hogy a vár romjai közé temetkezik, ha segély nélkül marad ; de a haditanács Miksának Gyórnél megállapodást javasolt ! — (L. Kerékgyártó A. Magyar tört. kévikönyve, III. rész, 127. lap.)

Szigetvár bevétele képezte a török győzelmeinek határpontját. Szulejman szultánnak az ostrom folyamában — szeptember 5. és 6. közti éjjel — történt elhalta és e drága győzelem megtörték a már előbb is demoralizált sereget, mely a határos megyék elpusztítása s pár keresztény rabszija füzése mellett — a királyi sereg részéről bántatlanul, kitakarodott az országból. Ekkor a Gyórnél ez ideig tétlenül hevert királyi hadsereg is szétoszlott !

Sz...
dozását
Zrinyi
sidio S
szét, ú
történet
Ezen t
részele
nak id
élénke
merte,
vannak
valót sz
dolgoka
a törté
válik.

Esz...
rom rés
pedig o
gyar e
nemzet
jével sz
Ez eszm
zott s ta
képeze
annyira
lehesse
kik a ha
halni ak
nyilatko
nek dics
azok nap
nak nek
henyéne
gyok az
lassam a
beli elm
szakabel
nek, mon
nyörüség
mi anny
való fára
sok száz
az mi ny
szánd élt
serkentge
Ily „oszt
vezették
kált is ;
len való
gyarral v
czimű po
szetének
veszedele
azonfelül
midőn hő
egész nem
s az egés
által váltj
tanuja ne

Dar...
komolyan
dését. Az
lése iránt
nászközma
következő

A filo
ujtásának
t.-cz. vég
kalatok ké

1. Pál
tással fel
oltványter

2. Ált
hajtása irá

Szépapjának e nagyszerű hazafias feladóját 80 évvel később írta meg a költő Zrinyi Miklós gróf — e néven VII. — „Obsidio Szigetiana” eposában s a tárgy nagyrészt, úgy az egyéneket és egyes epizódokat történetirókból, különösen Istvánfiból veszi. Ezen történeti részletek s az, hogy a költött részletek annyira a történet szelleméhez vannak idomítva, valamint a hadi dolgok oly élénken s alakjai — ő a törököket is jól ismerte, sőt nyelvöket is beszélte — oly hiyen vannak leírva — teszik, hogy eposában a valót szemeink előtt látjuk és a valószínű dolgokat valósnak fogadjuk el. — Nála a történet költőivé s a költészet történeté válik.

Eszméje volt a török kiűzése s a három részre osztott hazának egyesítése; ez pedig csak úgy lehetséges, ha minden magyar e nagy eszme kivételére egyesül s a nemzet — idegen segítség nélkül — önerejével szabaddá teszi magát az ellenségtől. — Ez eszme kivételért fiatal kora óta fáradozott s tanult, hogy magát jeles hadvezérré képezze ki s hogy a nemzetnek általa oly annyira óhajtott nagy küzdelmében hasznára lehessen. — Ő hasonló akart lenni őseihez, kik a hazáért ontották véréket; ő élni és halni akart a nemzetért és hazáért. E vágya nyilatkozik, midőn így ír: Magyar vitézeknek dicsőséggel földben temetett csontjai s azok nagy lelkeinek árnyékai... nem hagyják nekem aludnom mikor kívánom, sem henyélnem, ha akarnám is. Igen szeretője vagyok az ő dicsőségüknek, hogy én elmulassam az ő intésüket, kiket nemcsak nappali elmélkedésembe juttatnak, de még éjszakai elmélkedésembe is elémbe tüntetnek, mondván: „Ne aludjál, ne keresd a gyönyörűséget; látod-e romlott hazánkat, melyet mi annyi vérontással, verésekkel és untalan való fáradsággal nyertünk, oltalmaztunk és sok száz esztendeig megtartottunk: kövesd az mi nyomdokunkat, ne szánd véredet, ne szánd életet!” — Ezekkel az ösztönökkel serkentgetnek engemet nyugodalmamban. — Ily „ösztönök”-ből folynak cselekedetei, ezek vezették lelkesülésében s ezek sugalták munkáit is; és pedig mind: „Az török áfium ellen való orvosság, avagy a törököknek magyarral való békessége ellen való antidotum” című politikai röpiratát, mint pedig költészetének örök szépségű gyöngyét, a „Szigeti veszedelem” hőskölteményét. Ez utóbbiban azonfelül még a vallásnak is ad kifejezést, midőn hősét úgy tünteti fel, mint ki az egész nemzet nevében harcol a török ellen s az egész nemzet vétkéért bünhődve halála által váltja meg azt a végsúlyedéstől. Ő vértanuja nemzetének.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

Szőlők felújítása.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter komolyan veszi a szőlők felújításának kérdését. Az erre vonatkozó teendők megbeszélése iránt a jövő hó 1-ső napjára szaktanácskozmányt hívott össze Budapestre, a következő értesítéssel:

A filokszera által elpusztított szőlők felújításának előmozdításáról szóló 1896. V. t.-cz. végrehajtása iránt a következő munkálatok készültek, mint előadói tervezetek:

1. Pályázati hirdetés az állami támogatással felállítandó szőlővessző-szaporító és oltványtermelő telepek létesítésére

2. Általános rendelet a törvény végrehajtása iránt.

3. Különleges utasítás az állami szakközlegyek számára a törvény végrehajtása körül teljesítendő szolgálatokra nézve.

4. A kölcsön engedélyező bizottság ügyrendje és szabályzata.

5. A mivélségi terv mintája.

A törvény elveinek és rendelkezéseinek a gyakorlati élet terén helyes alapon és irányban való érvényesítése oly nagy és felelősségterhes feladat, hogy mielőtt az említett tervezetek, mint alapvető munkák felett határozni, szükségesnek látom a szőlőművelődés ügyével foglalkozó, vagy az iránt érdeklődő kiváló férfiak tanácsát meghallgatni.

E végett f. évi szept. hó 1-én d. e. 10 órakor a vezetésem alatt álló miniszterium tanácsstermében értekezletet szándékozom tartani.

Erre az értekezletre van szerencsém Nagyságodat azzal a kéréssel meghívni, hogy azon becses véleményét és észrevételeit, vagy megjegyzéseit előadni s engem bölcs tanácsával a törvény sikeres végrehajtásának biztosítása érdekében támogatni sziveskedjék.

Az 1-5 alatt felsorolt tervezetek egy-egy példányát a törvény szövegével együtt csatolom.

Kelt Budapesten, 1896. évi augusztus hó 19-én.

Darányi.

Debreczeni piac.

Hetivásár augusztus 25.

Gabonavásár.

Buza, piacra hozatott 1986 kgr. I. rendű 6.40, II r. 6.30, III r. 6.20.

Rozs, piacra hozatott 2123 kgr. I. rendű 5.40, II r. 5.30, III r. 4.20.

Kétszeres, piacra hozatott 2015 kgr. I. rendű 5.60, II. r. 5.40, III r. 5.30

Árpa, piacra hozatott 1879 kgr. I. rendű 4.50, II r. 4.40, III r. 7.30.

Zab, piacra hozatott 1985 kgr. I. rendű 5.—, II r. 4.90, III r. 4.80.

Tengeri, piacra hozatott 2754 kgr. I. rendű 4.20, II. r. 4.10, III. r. 4.—

Köles 4.—, 3.50, 3.—

Köleskása 12—

Burgonya 2.—— 1.60

Piaczi árucikkék:

100 kilónként: Bab fehér 8—10.00, babsárga 10—12 burgonya 2.—, sódarabos 10.80, sódarált 11.50, disznózsir 52 frt, széna I. rendű 1.60, II. r. 1.40, III. r. 1.30, szalma I. r. 60 frt. II. r. 50, szalonna sós 48—50 frt, szalonna sótlan — frt, háj 48—50 frt, nyers faggyu 22 frt, szappan 19 frt, aszalt szilva 16 frt, borsó 18 frt, lenese 24 frt, rizs 16—32 frt, pirszén 2.20, salgótarjáni 1.50, szalonkőszén 1.80, árpakása 14—34

Kilónként: Árpakása 14—32 kr. aszaltszilva 20—24 kr., asztali dara 15 kr., burgonya 3 kr., borsó szépségi 20 kr., szatmári 18 kr., bab fehér 8 kr., sárga 8 kr., disznózsir 56, ezukor 48, irós-vaj 1 frt — kr., köleskása 12 kr., lenese szatmári 20 kr., szépségi 24 kr., liszt Nr. 1. 13 kr., Nr. 2. 12½ kr., Nr. 3. 12 kr., Nr. 4. 12 kr., Nr. 5. 10 kr., Nr. 6. 11 kr., olvasztott vaj 90 kr., só darabos 11 kr., darált 12 kr., rizskása 16—32 kr., szappan 24 kr., szalonna sós 54 kr., sótlan 52 kr., kávé 2 frt 20 kr.

Literenként: Tej 8—10 kr., tejfel 40 kr., aszalt-szilva 15 kr., petroleum 20 kr., borsó 12—14 kr., lenese 10—12 kr., bab 8 kr., köleskása 10 kr.

Állatvásár.

Ló felhajtattott 987 db., elkelt 538 db. Marha felhajtattott 1364 db., elkelt 843 db.

Sertés felhajtattott — db., elkelt — db. Sovány 6—12 hónapos — frt. Egy éves—másfél éves — frt. Másfél éves—kétéves — frt. Öreg sovány — frt. Kóvér kilója — kr. Új szalona 50—53 kr., Juh és birka felhajtattott — db. elkelt — db.

Egy pár hizott ökör 250—300 frt tehén 120—180 frt, hizott tehén bornyával 100—150 frt, fejős tehén bornyánál 120—160 frt, meddő tehén 90—140 frt, I. r. jármos ökör 350—400 frt. II. r. jármos ökör 250—300 frt, III. r. jármos ökör 180—250 frt, tinó 100—140 frt, üsző 60—100 frt. rugott üsző bornyu 45—75 frt, ökörbornyu 30—75 frt.

Husárak: Marhahus —, 40, 44, 50, 52, 54, 56, 60 kr. Bornyuhus 56—60 kr. Sertéshus 46, 48, 52, 56 kr. Juhus 34—36 kr.

Napszámárak: Havi átlag, férfi ellátással 65 kr, ellátás nélkül 1.— frt. nő ellátással 40 kr, ellátás nélkül 70 kr. gyermek ellátással 25 kr, ellátás nélkül 55 kr.

Tüzifa: 4 köbméter tölgyfa 12 frt bükkfa 13 frt, nyárfa 7.50 kr., fafelvágás 2.40 frt, beszállítása 1.20 kr.

Érték-tőzsde.

A debreczeni „közgazdasági bank részvénytársaság” közlése. 1896. augusztus hó 28-án.

Államadósság:

Magyar aranyjárdék 4%.	—	122.50	123.—
„ vasuti beruházásiköt. 4%.	123.50	124.50	
„ koronajárdék 4%.	—	99.25	99.75
„ regále vált. köt. 4%.	—	100.—	101.—
Osztrák aranyjárdék 4%.	—	123.50	124.—
Egységes állam kötvény 4%.	101.75	102.25	
Tisza-szeg. 4%-os nyeram.-sors.	138.50	139.50	

Részvények:

Magyar hitelbank részvény	—	394.75	395.25
Osztrák hitelbank részvény	—	366.—	366.20
Magyaripar- és keresk. bank. r.	105.50	106.—	

Sorsjegyek:

Magyar jelzálogbank 4%-os sorsj.	123.—	124.—
„ 3-os	104.50	105.—
Osztrák földhitel sorsjegy 3%-os	115.—	116.—
Magyar vöröskereszt sorsjegy	10.—	10.40
Osztrák	—	18.20
Olasz	—	11.50
Bazilika sorsjegy	—	6.60
Jó-sziv	—	3.10

Pénznemek:

Cs. és kir. arany	—	—	5.62	5.68
20 markás arany	—	—	11.71	11.75
20 frankos arany	—	—	9.50	9.52
1 Sovereigns	—	—	11.95	11.99

Budapesti gabona-tőzsde.

Budapest, augusztus 27.

Buzát ma jól kínáltak, a kereslet kedvező volt. — Elkelt kellemes irányzat mellett 55.000 mtr. teljes napi áron.

Egyéb gabonaneműekben gyenge volt a forgalom változatlan árak mellett.

Eladatott:

Buza. (Idei.) Tiszav.: 100 mm. 81.5 kg. 7.16 frt. 100 mm. 80.5 kg. 7.16 frt. 100 mm. 81 kg. 7.10 frt. 1000 mm. 80.5 kg. 7.15 frt. 1700 mm. 80.5 kg. 7.20 frt. 300 mm. 80.5 kg. 7.20 frt. 100 mm. 80.5 kg. 7.15 frt. 100 mm. 80.5 kg. 7.— frt. 300 mm. 80.5 kg. 7.20 frt. 1000 mm. 80.7 kg. 7.22 és fél frt.

Zab: 5.45—5.65.

Határidő-üzlet.

Az irányzat jó forgalom mellett változatlan volt s az árak kisebb árhullámzás mellett majdnem változatlanul maradtak.

Hivatalos felmondások 500 mm. repeze szept. 1-re átvételre.

Hivatalos zárófolyamok déli 1 órakor.
frt

Buza szept.-októberre	1896	6.73-6.75
máj.-juniusra	1896	7.07-7.09
Rozs tavaszra	1896	6.06-6.08
szept.-okt.-ra	1896	5.75-5.77
Tengeri máj.-jun.-ra	1896	3.82-3.84
jul.-aug.-ra	1896	3.65-3.70
Zab máj.-jun.	1896	5.58-5.62
szept.-okt.	1896	5.25-5.30
Repeze aug.-szept.	1896	10.80-10.90

Zárlat 4 óra 30 perczkor:

Buza 1896. őszre	6.73-6.75
Rozs 1896	7.75-7.76
Zab 1896	5.29-5.30
Tengeri 1896 máj.-juniusra	3.68-3.70
Repeze 1896 őszre	10.80-10.85

Kiadó és laptulajdonos:

„Csokonai” nyomda és kiadó részvénytársaság.

Felelős szerkesztő: Koncz Akos.

Vértess határában

500 h. homok-föld gazdasági épületekkel, 27 hold dohány-engedélylyel, 200 hold őszi vetéssel

október 1-től haszonbérbe kiadó

6-12 évre.

Értekezhetni özv. Csanády Ödönnénél Vértessen, n. p. N.-Léta, vagy Debreczenben Sinay Sámuelközvetítő irodájában Széchenyi-utca.

766-3-1

Esztergomban

egy jó forgalmu

vas-üzlet

50,000 frt áruraktárral előnyös feltételek mellett szabad kézből

eladó.

Czím a kiadóhivatalban. 765-2-1

Több mint 50 év óta sikerrel használtatik!

Az **ESZÉKI SPITZER-KENŐCS**
és az **ESZÉKI SALVATOR-SZAPPAN.**

Valódi minőségben csakis mint eddig, ezentúl is **ESZÉKEN, felsőváros**

DIENES C. J.-féle
gyógyszertárban készül és megrendelhető.

Szeplőket és májfoltokat,
valamint az összes bőrtisztítótalan-ságokat biztosan eltávolítja.

1 tégely valódi Spitzer-kenőcs . . . 35 kr.
1 üveg valódi Spitzer-mosdóvíz . . . 40 kr.
1 darab valódi Salvator-szappan . . . 50 kr.
1 drb. val. lyoni rizspor 3 színben 50 kr. és 1 frt.
1 tégely kézpaszta . . . 60 kr.

Figyelmeztetés! Csak akkor valódi, ha a fenti törvényileg betartott védjeggyel ellátottak látva és kériatik a t. közönség csakis DIENES-féle eszéki kenőcsöt és szappant kérni és elfogadni.

FELSŐ KERESKEDELMITANINTÉZET NAGYVÁRADON.

Az országos kereskedelmi akadémiákkal egyenrangú és jogú szakiskola Áll 3 osztályból. **Nyilvánossági és egy évi önkéntességi joggal felruházva.**

A nagyváradi kereskedők új és fényesen berendezett palotájában, **előkelő családok** fiai részére a modern szakképzés minden követelményeinek megfelelően berendezett

internátussal.

Végzett növendékek a bel- és külföld legnagyobb vállalatainál helyeztetnek el.

A tanév 1896. évi szeptember hó 1-én nyílik meg.

PROPPER N. JÁNOS,
igazgató.

709 10-10

Keil Alajos-féle PADLÓZAT-FÉNYMÁZ

(GLASUR)

legkitűnőbb mázoló-szer puha padló számára.

1 nagy palaczk ára 1.35 kr. — 1 kis palaczk ára 68 kr.

Diasz-kenőcs

legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer kemény padló számára. 1 kücsög ára 60 kr.

Arany-fénymáz

képkerekek stb. bearaiozására. 1 kis palaczk ára 20 kr.

Fehér „Stasur“-fénymáz

Legjobb szer mosdó-asztalok, ajtók, ablakdeszkák stb. ujonnan befestésére. 1 kis doboz ára 45 kr. — 1 nagy doboz ára 75 kr.

Mindenkor kaphatók: **Szent-Királyi Tivadar** czégnél Debreczenben.

742-12-3

Hatásos reklámtáblákat

arany vagy ezüst prézeléssel;

gyönyörű kivitelű színes rajzokkal ellátott

Üzleti reklámkártyákat

tetszés szerinti szöveggel;

Raktári nyomtatványokat;

erős vászonkötésű

Bevásárlási könyvecskéket

* olcsóbban mint bárhol *

CSOKONAI

nyomda- és kiadó részv.-társaság

Debreczenben.

ajánl

Mű- és Könyvnyomda

Hírlapkiadó-vállalat

Diszmu-könyvkötészet